

Poštnina plačana v gotovini.

MLADOST

1929

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.

Tiskovine za Čebello. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh
potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebello.

Zahtevajte cenik!

Naša Sloga

Ljubljana, Poljanski nasip 10

izdeluje

orlovske zastave, zastave za Marijine
družbe, cerkvene bandere, trakove,
mašne plašče, baldahine itd. — Ima
veliko zalogo svile in blaga za zastave
ter za mašna oblačila itd. — Popravila
se izvršujejo v najboljšo zadovoljnost.
Cene nizke, postrežba točna. — Pro-
računi, načrti in pojasnila brezplačno

Naša domača Kolinska cikorija

Je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega
blaga za plašče, obleko in perilo, brisače,
namizne prte, servijete, cvilih, fine no-
gavice za otroke, dame in gospode in
veliko izbiro domačega izdelka. Perilo
za dame in gospode. Izgotovljene ob-
leke in plašči za velike in male, pred-
pasniki za odrasle in otroke iz listra,
klota, kontenine in šifona. Blago dobro,
prav nizke cene!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

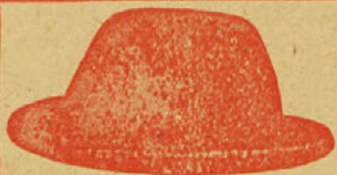
priporoča svojo zalogo

dežnikov,
solnčnikov in
izprehodnih
palic

Popravila izvršuje točno in solidno.

POZOR

kje kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr.
modno blago kupite najceneje pri

„AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane
stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje;
b) vse premično blago, mobilija, avtomobili in
enaki; c) poljske pridelke, šito in krma.

2. Zvonove proti razpokam in prelomu.

3. Sprejema v novonastavljenem živ-
ljenskem oddelku zavarovanje na dož-
ivetje in smrt, otroške dobi, dalje rentna in
ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

Dragi bratje!

Poslavljam se od Vas. Božja Previdnost me je poklicala na tako mesto, da ne bom mogel več sodelovati v predsedstvu orlovske zveze. — Odkrito priznam, da se s težkim srcem poslavljam. Nešteto lepih ur sem preživel v krogu dragih bratov pri delu za naše lepo orlovstvo. Videl sem toliko požrtovalnosti, navdušenja in delavnosti, kakor ga menda ni lahko kje drugod najti. Videl sem tudi Vas, bratje, po vsej Sloveniji, gledal Vašo veselo mladost in radostno delo, da sem še sam ostal mlad in vesel med Vami. Danes, ko Vam vsem v duhu nudim roko v slovo, se Vam zahvaljujem za vso bratsko ljubezen in za vse požrtovalno delo, katero ste darovali orlovskim ciljem. S tem ste največ za se storili. Obenem Vas pa prosim: Stojte tudi zanaprej trdno v orlovskih vrstah, širite orlovske ideje med vse dobre fante, da bo vesela mladost oživila srca našim fantom, sevala iz njihovih jasnih oči in se udeleževala v zdravem, prožnem telesu.

Poslavljam se, a vendar med Vami in Vaš ostanem. V Vas, bratje, bom vsak čas našel najzvestejše in najizurjenejše sodelavce za uresničitev velike naloge sedanjosti: Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem. Z mladostnim zanosom in neupogljivim pogumom vedno mlade Cerkve Kristusove gremo vsi za enim in istim ciljem, ki je nam Bog sam. Vse naše delo, vsi naši načrti, ves naš trud ima Boga za končni in skupni cilj. Pot do tega cilja je lepo in stanovitno krščansko življenje, življenje v Bogu, ki razveseljuje našo mladost. V tem smislu ostanemo tudi še nadalje bratje v ljubezni in smotrenem delu.

Prvi moj nadpastirski blagoslov, bratje, velja Vam.

Bog živi!

Dr. Gregor Rožman,
škofo-pomočnik ljubljanski.

Prosveta in vzgoja

Dr. Ivan Pregelj:

Prevzvišenemu gospodu dr. Gregorju Rožmanu,

ob priliki posvečenja za škofa, dne 14. julija 1929.

*Preden so ga posvetili, glej, bil je sam
svoj. Odzda, maziljenec božji, si pa — nam!*

(Po sv. Alanaziju.)

*Córnibus ultriúsque Testámenti terribilis
appáreas adversáriis veritalis!*

(Pontificale.)

*Slovénskíh zémelj najbolj bédne véрни sin,
Ti dédič veličástij mrtvíh in vrlín,
pregnánec jadní, Bog in pónos náš s Tebój,
zdravstrúj za veličástij božjích prázník svoj!*

*Pastir in vójvoda duhóvni te zemljé,
ne klánjati se, ustolíciti Te hoté,
ki dal Te nam je Bog za tísočlétno ból,
na knežjevíšnji Te sprevájamo prestól.*

*V sijáj in sój zlatá duhóvnega odét,
ohránjaj vére v Trójstvo nevenljívi cvét,
jasním vsevdilj miru oznanjaj sladki sad,
ljubézni úči víšje čístó blagodàt!*

*Očitnih-Speciosus-nog med nami spèj,
Duhá oznanjujóc in Njéga moč, nas grèj,
beséda Tvója védi puhli ne laskáj,
a kádar greh podíš, bógosrdít víhráj! —*

*Firmétur mánus Túa, et exultétur
dértera Túa; iustitia et
iudicium preparátio Sédis túae. (Pontificale.)*

Ad múltoš ánnos!

Ad múltoš ánnos!

Ad múltoš ánnos!

Kadar mačke ni doma, miši plešejo. Ta rek je obveljal tudi pri Prosveti. Kdo bo kriv, če ne Janez Gornik, on je predsednik, on je nasvetoval Poldeta za namestnika. Čudna so pota človeškega srca. Ko je bilo Poldetu na ponudbo predsedstvo Prosvete, ga ni hotel, ko so ga pa prosili, naj bo Janezov namestnik, se ni kratkomalo nič branil. Takoj v nedeljo je povabil k sebi na dom nekaj fantičev, ki so se mu zdeli pripravní, ne da bi gledal na to, ali so v Prosveti zapisani ali ne.

»Fantiči!« jih je nagovoril. »Premišljal sem dva dni in dve noči, kaj bi storili, da bi vso župnijo iznenadili. Dozorela mi je misel, ki vam jo povem, a mora tajna ostati med nami, da bo uspeh toliko večji. Igrali bomo Divjega lovca. Dekliči bodo in fantiči! S tem bomo na mah razgibali vso župnijo za prosvetno delo. Povejte, ali vam ugaja, kar sem predložil. Mora se pa vse vršiti, kakor sem že povedal, popolnoma skrito, da ne pridejo kakšne motnje in ugovori. Lepo bo, ko bomo planili kakor zarja na dan. Izjavite se, ali vam je predlog po godu.«

Fantiči so se navdušili za Poldetovo misel in so vneto pritrdjevali: »Dobro! Dobro!«

Z veselím ponosom je Polde rekel: »Če kdo drugače misli, prosim, naj pove.«

»Imam skoro tri pomisleke,« se je oglasil Martin Črtalič, ki je bil tudi v tem številu. »Vidim tukaj nečlane Prosvete, le kaj bo Trdin rekel, kadar to izve.« Vsi so se zasmejali, ker so menili, da se Martin šali.

»Če so nečlani vmes, je še bolje, saj delamo za vso župnijo,« je trdil Polde. In so mu pritrdjevali.

»Če je za vso župnijo,« je piknil Martin, »kje je gospod župnik, brez njega je nevarno vabiti dekličke.«

Polde je prezrl to svarilo in še nadaljeval: »Zedinili smo se, da bomo igrali. Pomenimo se torej, kako bomo to reč izpeljali. Mi, kar nas je tu, bomo vsi nastopili v igri, imam že preštete moške in ženske vloge. Z dekliči bo pač težava, kako jih dobiti, potrebujemo jih pet. Prav porabne bi bile: Marička z Gradička, Špelca s Podmelca, Lenka s Peščenka, Manca z Nadklanca, v zadregi sem, katera bo peta, ker bo samo teta.«

»Dora z Razora,« je vzkliknil Martin.

»Saj res!« je bilo všeč Poldetu.

Razdelili so vloge sebi in dekličem. Iz dobička bodo dali polovico Prosveti, z drugo polovico si bodo igralci naredili veselico pri Poljancu.

»Veselica mora biti, nič koliko vesela mora biti, samo previdni bodimo pred Jero zamero, da je ne povabimo,« je učil Martin.

»Težava bo,« je predel Polde, »pridobiti dekličke. Mislim, da bi šlo, če se vsake posamez eden loti. Reče naj se jim, da jih Prosveta potrebuje, pa naj zmenek skrivajo do nastopa. V nedeljo po litanijah pridemo vsi skupaj v našem salonu, ker bo na ta način tajnost najbolj varna. Domenimo se, kdo bo katero igralko pregovoril.«

»Jaz bi se lotil Maričke,« se je oglasil Martin, »in ona bo gotovo privabila še Doro.«

»Dobro,« je pokimal Polde, »jaz bom govoril s Špelco.«

Kar hitro so si dekličke razdelili, kakor da so cigarete!

»Veselim se,« je vzkliknil Martin, »kako bomo župnijo iznenadili.«

»Torej na delo,« je srčil Polde zbrano družbo, »jaz pojdem ta teden v Ljubljano, da pri Ljudskem odru naročim vse potrebščine.«

Fantiči so bili razigrane volje, naročili so liter vina, pa še niso šli domov. Veseli so bili, da so izbrali pet najgorših deklet.

Škoda! Fantiči so prezrli neko na videz majhno okoliščino: Vsi ti zaželeni deklički so bili v Dekliški družbi, Marička celo v predstojništvu; vse to ne more biti brez dalekosežnih posledic v Prečnem dolu.

Že drugi dan se je domislil Martin Črtalič, da mu cvete na Gradičku nujen popravek. Zagrebški trgovec mora priti do fižola. Ali ne? Pod vasjo je pralo dekle, kakor nalašč — Marička. Pristopil je, precej časa nekaj razkladal, iz kočice skozi okno videla Jera, kako je dekle kihalo in hihitalo. Jera je poklicala šolarico, ki je šla mimo: »Kaj se pa menita onale dva, ali si kaj slišala?« »Ne vem,« je reklo nedolžno dekletce, »Martin je rekel: Janeza ni doma, moramo biti drugi.« Po kosilu je nesla Marička neko knjigo Dori, nato sta šli obe k prednici Alojziji, pa še k Špelci.

Zlati petelin se je vrtel na vrhu cerkve; ni premišljal dekliških potov, ni se menil za Martinovo kupčijo s fižolom; lahko bi si pa bil kaj mislil prihodnjo nedeljo, ko so Poljančeva velika vrata požrla gručo fantičev, čim je šestero dekličev pod zvonikom kovalo nekaj kakor tajno zaroto, na kar se je ena z mirnim obličjem vrnila v cerkev, četudi jih je pet v presledkih po dvajset korakov smuknilo za fantiči k Poljancu. Preden je zazvonilo Zdravo Marijo, se je vračalo pet mladenk v cerkev, na kar se jih je šest po dve in dve razšlo.

Tako je bilo tri nedelje, četrto pa drugače. Sešli so se v Domu na glavno skušnjo. Martin je zlezel v leseno hišico pred odrom, da je služil za šepetalca. Na koncu je izjavil Polde, da se nadeja, če bo šlo tako na praznik, velikega uspeha. Deklički so takoj odšli, ne da bi jih fantiči zadrževali, bržkone so imeli takšen dogovor. Polde je sanjal, kako bo igra vso župnijo navdušila, pa bo lahko rekel: To sem jaz Polde Poljanec naredil, prej ni šlo, zakaj pa sedaj gre.

Prišel je osmi december, prelepi praznik in dan igre v Prosveti. Prejšnji dan sta župnik in kaplan po tri ure spovedovala, na praznik je bil župnik že ob štirih v spovednici, kaplan ob petih. Ob šestih je šel župnik v zakristijo, da se napravi za božjo službo. Po evangeliju je imel kratek govor o Mariji in Dekliški družbi, nato je pred Marijinim oltarjem šestnajst šestnajstletnih deklic sprejel v družbo ter sveto mašo nadaljeval. Po svojem obhajilu je obhajal najprej sam vso Dekliško družbo, sto šestdeset šest deklet, potem je hitel na pomoč kaplan z drugim kelihom hostij, zakaj k obhajilni mizi je pritisnila velika množica.

V krdelu fantov, ki so šli k obhajilu, je zagledala vsa cerkev Janeza Gornika, bledejšega in daljšega nego so ga bili vajeni. V srcih vseh se je oglašila neka skoro neznana struna »Bog je človeka ustvaril«, zelo mila pa zelo vplivna kakor glas matice v roju, ko so najbolj videli Janeza po cerkvi brez vsake prevzetnosti gredočega. S tem glasom se je ujemala verska misel, misel na spodbudno slavnost in še dobra misel za oba duhovnika.

Opoldne je prinesel deček pet pisemc Poldetu. Vsa so bila enaka, samo podpis je bil na vsakem drug: Naznanim, da ne bom igrala, ker me je povabila teta v Kotoribo.

Že osem dni je bil šel po župniji negotov pomenek, da fantiči nekaj pripravljajo. Zakaj na kmetih težko zakriješ kakšno kretnjo, da ne bi ljudje iskali bistrovidno vzroka ali namena. Zadnje tri dni so morali fantiči stopiti na plan in vabiti k igri. Prejšnji večer so na petih krajih nabili vabilo, napisano s tesar-skim svinčnikom, da bo na praznik v Prosveti lepa igra.

Hostnik je vse te dni veliko govoril o igri, da se je ljudem kar neverjetno zdelo, da tako vneto priporoča Prosveto. Nekaj ni prav, so ugibale razborite glave in tudi uganile.

Župnik doma, kaplan pa po vaseh sta imela štirinajst dni shode za veliko-nočne listke in oba zjutraj spovedovala za advent. Kaplan je imel povrhu šolo

vsak torek in petek, pa še ponavljajno šolo. Tako se jima je primerilo, da nista oba nič vedela, kaj se važnega snuje v župniji. Brž ko je novica šinila med ljudi, je kaplan obiskal Črtaliča, če on kaj več ve. S Črtaličem sta se dalj časa in vedno veseleje pogovarjala, in kaplan je po večerji župniku poročal ter ga popolnoma pomiril.

Polde je res iznenadil župnijo, toda zelo drugače, nego je on hotel. Da reši, kar se rešiti da, je napisal pet novih letakov: Danes predstave ne bo! Dal je z njimi prelepiti prvih pet. Tako vsaj niso ljudje silili v Dom, ki je bil zaprt. Janez Gornik je ostal ta dan doma. Po večerji sta pa pila župnik in kaplan liter materinega vina.

Ta škandal je župnijo razoral. Ampak najboljše še pride. Župnik je za nedeljo sklical Dekliško družbo. Vse so prišle, sto šestdeset šest deklet. Kakor bi se poslavljal, jim je govoril gospod župnik. Tenor v govoru je pela ta-le misel: »Postaral sem se in vas ne morem več tako varovati ter braniti kakor nekdanj, zato vas prosim, da se same varujete in živite, kakor Bog zapoveduje.« Na koncu je zmolil z dekleti Zdravo Marijo. Še je dostavil: Z ljubim Sinom nas blagoslovi; dekleta so ganjena dopolnila: Devica Marija! Nato je župnik naredil mogočen križ čeznje in rekel: »Vse druge pojdite, tukaj pa naj ostanejo: Prednica, Marička z Gradička, Špelca s Podmelca, Lenka s Peščenka, Manca z Nadklanca in Dora z Razora.« Župnik je počasi šel skozi vrata in dekliči so se vsuli za njim.

Moj Bog! Šest jih na sodbo čaka. Gospod župnik vse ve; s fantiči so se pečale, sedaj imajo. Kar vse te prave je pridržal. Ali naj pobegnejo? Ne! Kljubovale bodo! Gospod župnik je star in je pozabil, kako se mlad človek lahko pošteno šali. Še prednico je zelo skrbelo. Sicer bi se lahko potajila, ker ni bila vidno zraven. Pa čemu? Z dekleti bo držala! Čisto vest ima in bo gospodu rekla: »Gospod župnik, če sodite ta dekleta slabo, rečem, da jaz nisem nič boljša. Visoko Vas spoštujem, ampak dekleta nismo zaslužile, da ste tako trdi z nami.« Kar bo, to bo! Ali dež ali toča! Ne kaže dobrega vremena.

Medtem je župnik lezel po stopnicah, se malo časa mudil v svojem stanu, pa stopil h kaplanu: »Gospod kaplan,« je razodel mirno, »v boljših časih sem si napravil majhno zbirko cekinov. Mislil sem že to zbirko prodati zavoljo hudih časov, a dobro je, da tega nisem storil. V temle zavojčku jih je sedem. Nesite jih dol, šest deklet čaka, dajte vsaki enega za spomin, sedmega pa izročite o priliki tistemu preklicanemu Martinu Črtaliču, ki je prav za prav zaslužil dva.«

In dobile so: Prednica en cekin, Marička z Gradička en cekin, Špelca s Podmelca en cekin, Lenka s Peščenka en cekin, Manca z Nadklanca en cekin, Dora z Razora en cekin, tudi tisti preklicani Črtalič Martin je dobil samo en cekin, četudi je zaslužil dva. (Dalje.)

Franjo Neubauer:

Poletni čar.

*Žareč je obok
in čist in visok,
nevesto s trakovi opteta:
vsi zlati lijó
na bujno zemljó,
ki s krasom je divnim odeta.*

*Vrh rožic in trav
sinjina višav
poslušá škrjančkove klice.
A žita molčé,
zoré in dehté
in kličejo v njih prepelice.*

*Kako me poji,
navdaja s slastí
ta kras čarodejni, blesteči!
Gorim in plantim
in ves koprnim
po cvetju in petju, tepoti in sreči!*

Po mnogih zmotah in zablodah.

VII. Izgubljeni sin se pripravlja na povratak k Očetu.

Kot državni profesor je bil Avguštin gmotno dobro preskrbljen; zato je hotel svoje življenje najprej po zunanje spraviti v red. Poklical je iz Afrike svojo mater. Na morju je Monika doživela strahovit vihar, vendar je ostala v zaupanju na Boga mirna. Njeno slovo od Numidije in morja je bilo slovo za vedno, nikdar več ni videla domovine, ni je več sprejelo morje nase. Poklical je tudi sina Adeodata in njegovo mater. Došel je še njegov brat Navigij z dvema nečakoma. Tako je v milanski hiši, ki jo je Avguštin z vrtom vred najel, nastala majhna afrikanska kolonija, kamor so radi prihajali še drugi rojaki, ki so imeli službo ali na dvoru ali pa v armadi. Najožja prijatelja, Alipija in Nebridija, je Avguštin kar za stalno pridržal pri sebi. Brižna Monika je vodila gospodinjstvo, sicer pa živela kot redovnica: molitev, post in druga samozatajevanja so se ji vrstila. Bila je vzorna ovčica duhovnega pastirja sv. Ambrozija, redno je zahajala k njegovim govorom in tudi sin je rad šel z njo. Začel jo je iz vse duše ceniti in ljubiti, tujina in lastna dušna nesreča sta mu dovolj odprli oči za pravilno presojanje in ocenjevanje njenih dušnih zakladov.

Milansko podnebje mu je tudi bolj slabo prijalo. Zimski mraz, megla iz okolice, oddaljenost od morja, vse to je težko delo njegovim pljučam in grlu. Parkrat je moral za več tednov prekiniti svoj pouk.

Kot državni uradnik je moral skrbeti za zunanjo dostojnost in brezhibnost, zato se je sklenil poročiti. Mati njegovega sina je bila iz preveč nizkega stanu in z Moniko sta bili povsem različnega značaja. Zato je onesrečeno revico odslovil, odšla je brez sina v Afriko in je poslej začela pošteno in čisto živeti. Morala je sploh biti po srcu vseeno dokaj plemenita in nesebična, da je tako veliko-dušno sprejela tudi to žrtev nase, da le ne bi bila Avguštinu napoti v vesti in karieri.

Nevesto mu je mati kmalu izbrala iz ugledne in premožne hiše. Bila je pa zaenkrat še premlada in odložili so poroko, sin je pa na materino žalost začel ponavljati stari greh.

Da bi se ta čas do poroke vseeno držal, je nameraval s pomočjo Romani-ana, ki je bil s svojim sinom prišel v Milan, da na dvoru uredi svoje premoženjske zadeve, in s pomočjo bogatega Alipija ustanoviti neke vrste modroslovni samostan, kjer bi s prijatelji študiral, pisal in učil. Ženske so pa ta načrt prebrečile, ker so bolj stvarno motrile življenje.

»Truden sem bil,« je zapisal v svojih Izpovedih o tisti svoji dobi. Truden in razočaran, ker je na dnu kupe, iz katere je željno srkal naslade, okušal le gorjupo, ostudno goščo. Tako tuja mu je bila tudi že vsaka sled sreče, da je blagroval berače, ki so si s pijačo vsaj za hipe pričarali veselje v dušo.

Rad bi bil v sebi razbral in začel negovati to, kar je stalnega in neminljivega, plemenitega in vzvišenega, ter se vendar enkrat dvignil iz svoje nemoči, strastnosti in grešnosti. Ni mu še tega govoril Kristus, saj Avguštin še ni priznal v veri njegovega božanstva. K temu sta mu prigovarjali le nesreča in žalost, ki ju je že toliko let nosil v duši. Pred slehernim izpreobrnjenjem se namreč po božji dobroti nekaj v duši sami zgane in to potem porabi in dopolni milost.

Ambrozijevi govori so ga vedno in vedno zopet k sebi privlačili; kar ni mogel obrniti svoje pozornosti od krščanskih нравnih predpisov, kateri so se mu zdeli še tem lepši, čim bolj je bil oddaljen od njih. Tudi se mu je ob teh pridigah lepo dopolnjeval pojem o Bogu, o katerem je v luči lastne pameti in lastnega razmišljanja dognal, da mora biti le eden, da je zgolj duh in da

njegova skrb in previdnost vlada svet. Priznaval je tudi možnost čudežev in to je bila ona trdna točka, na katero se je potem najlaglje opri, ko je jel razmišljati vprašanje o božji naravi Jezusa Kristusa. Začel je spoznavati božjo dobroto, uvidel je, da je človek svobodno bitje in da sam odloča o svojih dobrih in zlih dejanjih, kar je prej kot manihejec tako vneto zanikaval. Začutil je pomen časne nesreče in trpljenja, ki človeka čisti in dviga k Bogu.

Obstal pa je pred versko resnico o izvirnem grehu in o odrešenju; preveč je bilo to zanj, ko je še vedno toliko zaupal svoji uvidevnosti in odklanjal vse, česar ni obsvetlil njegov lastni razum. Prezrl je, da je človek le majhno, šibko bitje; kako naj torej njegov omejeni, zmotljivi razum dojame in objame vse neskončno božje življenje in snovanje? Kresnica s svojo medlo lučko pač ne more obsvetliti veseljstva in prav tako nespametna bi bila, ako bi ga zato zanikala, kakor je nespameten človek, ker zanika Bogu to, česar ne uvidi njegov majhni razum.

Slučajno je dobil Avguštín v roke spise grškega modroslovca Platona, ki ga doslej zbog svojega slabega poznanja in preziranja grščine še ni bil čital. Misli, ki jih je tu srečal, so ga pa kar slepile s svojo žarko svetlostjo. O Bogu, o stvarjenju, o neumrjčnosti človeške duše in še več drugega je našel tako jasno zapisanega, da se mu je zdelo, kot bi prebiral odstavke iz evangelijev ali kot bi poslušal verske nazore škofa Ambrozija. Najbolj ga je presunilo spoznanje, da je Bog neskončna Lepota in Ljubezen. To, kar je tako dolgo iskal, toda nikjer ne našel, to je zdaj našel v Bogu.

Vzljubil ga je, srce mu je z vso silo zahrepenelo po njem.

(Dalje.)

Franjo Neubauer:

Mignon.¹

I.

*Ti greš med svet?
Ne vidiš, da te vabi cvet,
da meje solnčne, hoste, trate
cvetejo in duhtijo zate?*

*Glej, vse brsti!
Iz vejič popje že hili,
marljiva plička gnezdo znaša,
»Kam greš?« za labo se oglaš.*

*Ti greš naprej!
Ne slišiš, da ti kliče z vej,
da zračna ti višava poje:
»Ostani sredi zemlje svoje!«*

*Zastonj je glas,
ki vabi te v domačo vas,
zastonj se roka izleguje,
da ne pusti te v kraje tuje.*

*Hitiš, — zakaj?
A ti ne gledaš več nazaj!
Postava tvoja in stopinja
na dalnji cesti že izginja.*

*In angel je tvoj
na poti s teboj.
Saj Bog ga pošilja, da teži trpeče,
ljubeče, blodeče brez upa in sreče.*

II.

*Ah, vem, — ni tukaj srečnih zvezd,
ki tebi mirno bi sijale,
ni zale varnih, toplih gnezd,
ki perke še pletó jih male.*

*Kot bliski, sevajoči v noč,
pogledi vžigajo se jezni
in krutega ukaza moč
odganja proč te brez ljubezni.*

*A, kdor te ljubi, sam trpi
in žalost se mu v srcu zbira,
roke izlega brez moči,
solzan za tabo se ozira.*

III.

*Le pojdi odtod!
S teboj gre na pot
ljubezen, ki skrita s teboj bo hodila,
nevidna korake bo tvoje vodila.*

*Čez dole, gore
s teboj gre srcé,
ki zale žrtvuje se, prosi in moli,
ki samo pokojno ne bo več nikoli!*

¹ Mignon = Sirota, ki mora v svet.

Na pomoč ogroženim bratom!

I.

V dijaškem listu »Mentorju«, v februarski številki t. l. čitam na 129. strani navdušene besede:

»Klic od Gospe Svete. Dne 18. sušca 1914. Pomladna sapa piha dol od Kamniških planin. Burna je letošnja pomlad za nas Slovence. Čuden nemir v vseh srcih! Želja, da bodi Slovenec na svoji zemlji svoj gospod, je priklopela do vrha; do vrha pa tudi zatiranje naše. Zlasti na Koroškem. Na Koroškem ne dobiš železniškega voznega lista, če ga zahtevaš v slovenskem jeziku. Naš jezik so na Koroškem uradno že — pokopali. Oj, nekdanj, res da pred pet sto leti, pa so koroške vojvode pod Krnskimi gradom ustoličevali v slovenskem jeziku!

Danes mineva pet sto let, odkar je bil po starem slovenskem obredu zadnjikrat ustoličen na Gosposvetskem polju koroški vojvoda. Pred pet sto leti je torej koroški vojvoda moral še znati slovenski, a danes? Najnižji uslužbenec pri železnici sme pljuniti na naš jezik...

Korotan, nekdanj osrčje vsega slovenskega naroda, kako si danes naša žalost!

Pomladni veter piha od Kamniških planin in v vetru čujemo obupni klic naših bratov iz Korotana. S čim naj jim pomagamo? Kaj naj stori zanje naša mladina?«

Tako dijaški list.

Še vedno doni obupni klic iz Korotana. Jesen je minula in mi nismo rešeni, stoji nekje v sv. pismu. Tudi s Koroške doni klic: Boji za Koroško so minuli in mi nismo rešeni.

Že tisoč let potujčujejo našo Koroško. Nekdanj je bila vsa slovenska. Na Solnograškem ljudstvo še zdaj Koroške ne imenuje drugače nego »Das windische Land« — Slovenska dežela. Z velepritiskom pa ponemčujejo našo Koroško od približno l. 1870. sem, ko so na Koroškem uvedli za vse obvezno ponemčevalno šolo. Le-ta je pravi grobokop koroških Slovencev. — V mnogih krajih, ki so bili pred šestdesetimi leti še popolnoma slovenski, je slovenstvo v poslednjih zdihljajih. Eno je gotovo: Nemci hočejo Koroško popolnoma ponemčiti. Da je to početje nemoralno, krivično, o tem jih niti najmanjše ne vznemirja vest.

L. 1926. je govoril predsednik češkoslovaške republike Tomaž Masaryk v Topolešanih na Slovaškem legijonarjem sledeče:

»Na Slovaškem, v čeških deželah smo bili sužnji. Trda beseda je to, a s to besedo označujem, za kaj gre. Vi na Slovaškem ste bili sužnji kakor mi in ste že umirali. Vaša mesta že niso bila več slovaška in vaša dežela je bila tu pa tam komaj še slovaška in danes smo prosti in svobodni. Imamo svojo republiko, svojo državo.«

»Vaša mesta že niso bila več slovaška in vaša dežela je bila tu pa tam komaj še slovaška...«, te besede veljajo danes še prav tako o slovenski Koroški, če spremenimo besedo »slovaška« v »slovenska«, kakor so pred desetimi leti veljale o Slovaški.

Posebno pa nas boli, da smo prav za prav sami krivi, da Koroška ni rešena. Začetkom leta 1919. je slovensko Koroško prepotovala ameriška komisija in načelnik te komisije profesor Coolidge je pozneje rekel: »Mi smo se, ko smo tja (t. j. na Koroško) prišli, sami čudili, zakaj Jugoslovani niso zasedli ne Celovca, ne Beljaka in ne onega ozemlja severno teh mest, katero sedaj zahtevajo. Smatrali smo, da so s tem hoteli izraziti svoj desintereseмент (svoje nezanimanje) na njih in smo v tem smislu tudi poročali.«

Takoj po polomu l. 1918. bi bili mi (t. j. Slovenci ali Jugoslovani) mogli brez vsakega prelivanja krvi zasesti Koroško, našo Koroško. Da je nismo, to je naša neopravičljiva napaka in nemarnost.

II.

Toda, kaj je vendar s Koroško? Koroška, pa zopet Koroška! Kaj nas toliko briga Koroška?! — Na te pomisleke in ugovore si moramo dati čisto jasen in določen odgovor.

Vse Slovence (in vse Slovane sploh) nas družijo vezi plemenskega in jezikovnega sorodstva. V krvnem in jezikovnem sorodstvu smo si, ena družina smo, sinovi in hčere enega naroda, bratje in sestre smo si. Zato nam ne more biti vseeno, kako se godi pripadnikom te velike družine — našega naroda. Tudi

Orlovska družina v Gorjah pri Bledu ob 50 letnici Prosvetnega društva pred novim Domom.

vera nas uči, da moramo do onih, ki so nam že po naravi bližji, imeti večjo ljubezen. Vse ljudi moramo ljubiti, a svoje najbližje moramo najbolj ljubiti. Tako zahteva urejena krščanska ljubezen. Zato je dal Bog tudi posebno zapoved — četrto —, ki zapoveduje posebno ljubezen do onih, ki so nam po naravi najbližji, to je do svojih staršev. V smislu te zapovedi je tudi, da ljubimo jezik in narodnost, ki smo ju prejeli od svojih staršev. »Spoštuj očeta in mater. Spoštuj tudi jezik in narodnost, ki si ju prejel od očeta in matere.« — Ljubezen do lastnega naroda nam zapoveduje torej tudi 4. božja zapoved.

Seveda se ta ljubezen ne sme nikoli sprevreči v sovraštvo, zaničevanje ali krivičnost nasproti drugim narodom. Krščanska ljubezen mora obsegati vse narode in narodnosti, a najbolj moramo ljubiti lastni narod, ker nam je že po naravi najbližji.

Iz tega pa sledi naslednje:

Če moramo svoj narod ljubiti, se moramo zanj tudi potegniti, kadar je krivično napadan. Če me ropar napade, se mu bom tudi ustavil in se branil. V sili sme vsakdo braniti sebe in svoje. Tudi žival brani svoje mladiče pred

roparskim napadom. Le mi naj svoje ogrožene brate pustimo brez brambe in pomoči? Ne, naša pravica in tudi naša dolžnost je, da jim hitimo na pomoč!

Imamo narodno-obrambna društva, kojih naloga je, da hitijo na pomoč zatiranim in zaslužnjenim bratom. Naj bi ne bilo Slovence, ki bi ne bil ud, vsaj podporni ud narodno-obrambnih društev. Oklenimo se z vsem srcem našega narodno-obrambnega društva »Slovenske Straže«. Ogroženim bratom na pomoč! Strahopetno in sramotno bi bilo, če bi zatirane brate pustili brez brambe, ko jih stiska in tepta sovražnik! Uprimo se nasilju! Ne pustimo, da bi nam sovražnik brez odpora z naše strani odtuževal in izneverjal naše slovenske brate in sestre!

Narod je organična celota, je ena družina. Kar je slovensko, mora ostati slovensko! Slovenska zemlja Slovincem! Dovolj so nam že oropali naše zemlje! Ves naš narod bijejo, če bijejo naše obmejne brate. Na š o zemljo si lastijo, če potujčujejo naš obmejni narod.

Šestdeset let že na Koroškem potom ponemčevalne šole potujčujejo z vso brezobzirnostjo in brezvestnostjo naše brate in sestre po krvi in jeziku. Šestdeset let že z največjo brezobzirnostjo in nasilnostjo potujčujejo lepo slovensko koroško zemljo!

Slovenska zemlja Slovincem! Kar je naše, mora ostati naše! Sramota za nas, če ne ganemo s prstom in to nasilje še nadalje mirno in brezbrizno trpimo! Boj tiranom našega naroda!

Vsi na branik za našo zemljo in za našo narodnost! Pri srečju nam mora biti usoda slehernega Slovenca!

Vsi na pomoč ogroženim bratom!

Vsi v naše narodno-obrambno društvo »Slovensko Stražo«, ki širi zanimanje in ljubezen za obmejne brate in jim hoče prinesiti tolažbo in pomoč! —

Franjo Neubauer:

Žalostne misli.

*Enkrat tja v Korotan,
enkrat do Soče
misli odhajajo
težke, pekoče.*

*Več tam ne najdejo
prejšnje radósti,
vzdih le poslušajo,
klic po prostósti.*

*Misli se vrnejo
spet mi v srcé,
ž njimi zaslužnjenih
brator solzé.*

Prijateljem zvestobo.¹

1. Je ljubezen, ki bi morala polniti tvoje mlado srce, dragi bravec, ljubezen, ki je višja, plemenitejša in vzvišenejša ko vse, kar more nuditi zemlja; je ljubezen, ki srcu vrača raj, ki ga je izgubilo, ljubezen, ki prihaja iz nebes in vodi v nebesa, čista, sveta, neskončna ljubezen; to je z eno besedo tista prava in najvišja ljubezen, ki z njo izvoljena duša ljubi Boga, svojega stvarnika, svojega rešenika, ki je edini vreden vseobjemajoče in vsepresegaajoče ljubezni. — Za to ljubezen je človeško srce ustvarjeno in ta ljubezen naj vnema tvoje srce!

2. Toda bodi pazljiv! Kajti prej ali slej, z večjo ali manjšo silo, se bo v tvojih prsih zbudila neka druga ljubezen, ljubezen, ki res ni še bistveno slaba,

¹ Iz knjige: The Young Man's Guide, by Rev. F. X. Lasance, New York 1910.

ki pa vendar ni tako dvigajoča, tako plemenita, tako sveta, je zgolj zemeljska ljubezen, ljubezen do stvari. Zelo moraš skrbeti, da bo tudi ta ljubezen prihajala od Boga, da se bo strinjala z božjo voljo in da bo čvrsto koreninila v Bogu. — To se nanaša na ljubezen do naših prijateljev. Tudi ta bodi resnična in dvigajoča in predvsem zvesta! Krepost pravičnosti zahteva, da si svojemu prijatelju zvest.

3. Ali pa je sploh primerno in želja vredno, da gojimo tako prijateljstvo? Ne manjka namreč ljudi, ki trdijo, da ne smemo gojiti posebnega prijateljstva, to se pravi, da ne smemo nikogar bolj ljubiti ko druge in mu biti bolj naklonjeni; pravijo namreč, da se s tem srce preveč navezuje in duh preveč raztresa. Jaz pa pravim: Dokler boš živel sredi zlobnega sveta, obkoljen po nevarnostih, skušnjavah in vabah, boš imel samo korist in dobiček, če boš gojil pravo in resnično prijateljstvo. — Mladina, ki živi sredi širokega in nevarnega sveta, je v podobnem položaju kakor turisti, ki plezajo na izdajalske ledenike visokih gora. Kaj storijo, da bi se med seboj zavarovali in rešili, če bi njihovo življenje prišlo v nevarnost? Navežejo se vsi na eno vrv; če bi torej eden ali drugi napačno stopil ali pa bi mu led zdrknil izpod noge, ga lahko drugi obdržijo in ga tako obvarujejo smrti. — Tvoj slučaj je temu podoben. Lažje se boš ogibal nevarnosti in rešil svojo dušo, ako si z drugimi zvezan po nežnem prijateljstvu, ki je Bogu všeč in ki je studenec, ki boste iz njega vsi zajemali medsebojnega bodrila in pomoči in delavnih kreposti.

4. Gotovo mora biti prav, da gojimo pravo prijateljstvo. Saj spoznamo to iz zgleda svetnikov in svetnikov svetnika Jezusa Kristusa samega. Kako globoko in nežno je ljubil sv. Janeza pred vsemi drugimi apostoli in kako je ljubil Lazarja in Marijo in Marto iz Betanije! — Zgodovina nam dalje pripoveduje, da je sv. Peter ljubil z globoko ljubeznijo sv. Marka in sv. Pavel ne manj sv. Timoteja. Sv. Gregorij Nacianški je bil po najtesnejših prijateljskih vezeh združen s svetim Bazilijem ter sv. Avguštin s sv. Ambrozijem itd. — Nikoli pa, kadar omenja prijateljstvo, ne more zgodovina takega pokazati, ki bi se po zvestobi in nesebični vdanosti moglo kosati z Jonatanovim, ki je bil sin Savlov. Jonatan je vedel, da je Bog Davida izbral za dediča Savlovega žezla, pa vendar ni poznal zato nobene zavisti, ampak je svojega prijatelja z junaško vnemo še branil zoper sovraštvo svojega očeta. Lepe in zares vzvišene so obljube, ki sta si jih dala; nežna in resnična in še preko smrti in groba segajoča je bila ljubezen, ki sta si jo izkazovala.

5. Zato pa tudi ti le išči in najdi si prijatelja, pa išči ga med sebi enakimi, med fanti svoje starosti in samo takega, ki ti bo lahko dajal poguma, ne pa te oviral na poti čednosti (kreposti). Če pa si takega prijatelja našel, se Bogu zahvali in ostani prijatelju zvest prav tako v sreči kakor v nesreči. — Zvest mu ostani, kakor neki mlad umetnik, ki je pisal svojemu prijatelju, slavnemu slikarju, takole: »Ti si se kakor angel moči in tolažbe postavil med mene in moje strasti; če si ti pri meni, se čutim boljšega in mirnejšega in dokler si ti z menoj, nimajo slabi vplivi, ki nas vse tlačijo k tlom, nobene moči do mene. Tvoja mila sila in topla bodrila, ki jih ne bom nikoli pozabil, so name vselej kar najboljše vplivali, ker so sijali na mojo dušo kakor žarki čiste luči in pregnjali težke oblake, ki so mi mračili duha.«

6. Kako dobro je, da ljubimo že zdaj na zemlji, kakor ljubijo blaženi v nebesih; da že tu na zemlji znamo ljubiti in ceniti drug drugega, kakor se bomo medsebojno ljubili in cenili, ko bomo v nebesih!

Zapomni si lepe besede sv. pisma: »Nič se ne da primerjati z zvestim prijateljem; težko zlato in srebro ne odtehtata cene njegove zvestobe. Zvest prijatelj je zdravilo življenja in neumrljivosti, in kateri se Boga boje, ga najdejo« (Sir. 6, 15). Boj se torej Boga, da boš mogel najti zvestega prijatelja!

»Lepo je bilo,« je rekel Korenov France Jožetu, ko sta se srečala. »O, še precej dobro,« je odvrnil Jože malomarno. Čuden se je zdel Francetu ta odgovor. Ne, še nikoli ni Jožko drugim tovarišem tako odgovarjal, tako kratko in brezpomembno. Njegov navadno prijazen nastop do tovarišev je danes popolnoma hladen, ton njegove besede žalosten, oči povešene, obraz pa izraža hud duševni boj. In Jožko, vedno veseli in otroško nedolžno razposajeni fant, je danes pobit in zamišljen — on, ki se je vedno s svojim veselim nastopom in šaljivo besedo prikupil vsakomur, se danes nič ne zmeni za družbo svojih tovarišev. Ni mu mari laskavih besed, ne zahval, ne čestitk, ki mu jih izkazujejo zaradi dobro uspele prireditve — saj se je on največ žrtvoval. Jožko je živel danes le svoji misli, svojemu idealu.

Dasi si je bil Jožko že izbral pot v bodočnost, vendar se je pojavilo danes v njem nekaj novega, še neznanega mu, idealiziralo objekt, ki ga je našel danes. In to je bila Dragica, lepo, brhko in izobraženo dekle iz sosednje vasi. Zato ni čudno, da se je v njegovi duši vnel boj med dvema ekstremoma, ki je Jožka tako razdvajal.

Cvrst in lep fant je bil Jožko, poleg tega pa še izobražen in idealen mladenič. Bil je že preko tiste nevarne tako zvane dobe prve ljubezni, ko začne fant dozorevati. Bil je samozavesten, kljub temu prikupljiv, lepe zunanosti in čist v svoji duši. Marsikatero dekliško oko se je ozrlo za njim in na skrivnem zahrepenelo po njem. Ni čudno, da je v Dragičinem srcu tlela skrita ljubezen do Jožka. Že dolgo je gojila v svojem srcu željo, da bi mogla nekoč stopiti z njim pred oltar. On je kakor nalašč za njo, saj je dober, veren in idealen fant. Mnogokrat je iskala prilike, da bi mu mogla razodeti svojo skrivnost, svojo bol, ki jo povzroča samo to, ker on ne ve, da ga ljubi, tako neizrečeno ljubi.

In danes! Ste ga li videli? Poln svežih moči in življenja, vedrega čela, nič prisiljenega, prožen, strumen korak. In potem v cerkvi? Kako pobožno je molil; sama čistost in nedolžnost je odsevala z njegovega obraza, ožarjenega zadovoljnosti in notranjega miru. Nehote so Dragici uhajali pogledi tja, kjer je stal on; trudila se je, da bi zbrano molila, toda njene misli so se mudile pri njem. Zbrala se je za hip in iz duše ji je privrela vroča prošnja zanj, izvoljenca: Marija, Ti veš, kaj trpim, Ti poznaš mojo bol, zato Te prosim, ohrani ga dobrega in čistega.

Minila je služba božja in val rdečih srajc se je vsipal skozi glavna vrata in se pomikal na prireditveni prostor. Dragica se je pomirila, a ena misel jo je navdajala: razodeti se Jožku. Jožko je imel mnogo posla s prireditvijo. Bil je nerazpoložen in le s skrbmi in delom si je preganjal težke misli. Tako je minila prireditev. Ko so se že odpravljali, se je Dragici nudila ugodna prilika, da spregovori z Jožkom. Bilo je še časa do mraka, zato so se še dalje pomudili.

To malo časa je bil odločen trenutek za Dragico in Jožka. Moško je spregovoril Jožko z Dragico in viteško se je obnašal. Kar je le nejasno slutil, mu je postalo v hipu očitno.

Kakor težka sanja je padlo nanj to spoznanje. Dušo in srce razdvaja boj, srce je žalostno: rado bi se odprlo, a mora se razodeti. Jožko ve, da more osrečiti Dragico, obenem pa mu govori njegov notranji glas, da se mora Dragici razkriti, ji povedati odkrito, brez ovinkov. A to bi Dragico uničilo. Koliko pomislekov za in proti! Tu pred seboj ima Dragico, krasno in neomačeževano dekle, njo, ki bi vse žrtvovala zanj iz gole ljubezni — a v Jožkovi duši se oglašča vedno močnejše hrepenenje za nečem višjim, lepšim in vzviše-

nejšim. Vedno čistejši in svetlejši se dviga v njegovem srcu ta ideal in vedno večje teženje v dosego tega ideala. Tu notri klic za idealom — poleg Dragica, ki zamore zrušiti stavbo samotnih sanj in prošenj v srcu.

Ali naj res posveti svoje življenje eni osebi, naj naveže svojo ljubezen na eno samo bitje?... Kolikokrat je opazoval mase ljudi, uboge na pravi sreči, omikanosti, na nedolžnosti, veri, upanju, žejne ljubezni, a ne dobe duše, ki bi jih v resnici ljubila. Tem dušam posvetiti svoje življenje, svojo ljubezen, tako je sklenil Jožko; to je bil njegov ideal, da ohrani nevezano in ne-

Praga: Pogled na mesto.

razdeljeno srce, da bo mogel postati vsem vse, kakor božji Zveličar, ki je dal življenje za svoje ovce. Postane naj luč, ki sama sebe povživa in izgoreva, da sveti drugim, tako naj tudi on zataji samega sebe in se daruje stotinam src, ki so otrpnila, ker niso užila ljubezni. To je bil Jožkov sklep, ki naj ga razodene Dragici.

Mrak je že bil, ko sta šla Jožko in Dragica proti domu. V Jožkovem srcu je bil boj dobojevan. Kakor pri spovedi, tako odkrito je povedal Dragici. In ob slovesu jo je prijel za trepetajočo roko, pogledal ji v rosne oči in iz srca mu je prišel zadnji pozdrav: Z Bogom, Dragica, z Bogom...

Podala mu je roko, obrnila se v stran, si zakrila obraz, zaihtela in odhitela v mrak, tja daleč, daleč — ker jo je bilo samo v sebi brezna strah.

Krepki:

Gorenjec.

Če hočemo ljudstvo vzgajati in izobraževati, ga moramo poznati. Ljudstvo pa je med seboj jako različno. Že vsak posameznik se loči od svojega soseda, vsaka vas od sosedne in vsaka pokrajina od sosedne. Razlikuje se Gorenjec od Dolenjca, ta od Notranjca, ta od Štajerca itd.

Poglejmo Gorenjca!

Gorenjec, ki bo tu stopil pred nas, ne bo enak vsakemu Gorenjcu, najmanj seveda zmoderniziranemu in pomehkuženemu, ampak bo podoben Gorenjcu stare korenine, kakršnih je hvala Bogu še veliko, največ v hribih.

* * *

Znana ti je Gorenjska. Strme, kremenite gore jo krasi in po teh skalah poskakujejo siloviti hudourniki. Po dolinah in ravninah pa je obdelano polje. Ni rodovitna in mastna ta zemlja, da bi jo nekoliko zrahljal in posejal, poleti pa požel. Nasprotno, peščena je in žito ter sploh vse pridelke mora kmet iz nje tako rekoč izsiliti.

Tujec, ki hodi med temi skalnatimi vrhovi in po tej malo rodovitni zemlji, ve, da tu ne biva slaboten, mehkužen rod; zakaj zemlja in pokrajina na človeka vpliva. In res! Gorenjec ni mala postavica, ampak je hrust, visok, plečat, žilav in koščen.

Vendar pokrajina ne vpliva le na človekovo telo, ampak tudi na njegovo duševnost, na njegov značaj.

Kakor njegovo telo ni mehkužno, tako tudi po značaju ni mehak, ampak trd, odkritosrčen. To je prva poteza Gorenjčevega značaja. Druga je ponos, ki preide večkrat v ošabnost. Tretjič je za Gorenjca značilno, da to, kar si pridobi sam, ali so mu izročili predniki, ne da rad izrok.

Govorimo najprej o Gorenjčevi trdoti in odkritosrčnosti.

Če prideš z Gorenjcem skupaj, ti morda prvi trenutek ni nič kaj všeč; zakaj on govori s teboj, kakor bi te poznal že vse življenje in tudi ne skriva, če mu kaj na tebi ni všeč. Trdo je to, a odkritosrčno.

V občevanju ni z nikomer nežen, ne s tujcem, ne s prijateljem, niti s svojimi otroki. Zakaj to? Ali ga je sama trdota, ali ima še srce trdo? Ne. Srce ima jako nežno čuteče, le to nežnost zakriva z nekako raskavo skorjo; zakaj Gorenjec se sramuje pred drugimi odkrivati svoje srce, ker se mu to zdi žensko. Ta nežna ljubezen do prijateljev, sorodnikov, otrok se pokaže šele ob smrtni postelji. Takrat ljubezen prodre to trdo skorjo, kakor prodre žareča lava strjeno površje ognjenika.

Ta trdota preide rada v robatost in surovost. To je senčna stran Gorenjca.

Postave je Gorenjec ponosne in prav tako je po značaju ponosen in samozavesten in iz tega izvira tudi že slabost: ošabnost.

Ponosen je nase, na svoje otroke, polje in svojo živino.

Na Gorenjskem ima kmet veliko veljavo. Kar gospodar ukaže, morajo člani družine izpolniti, ker je to on ukazal, ki je gospodar. Postavlja se Gorenjec rad s svojo telesno močjo, pa tudi z močjo kmetskega stanu. Nikdar se ne sramuje, da je kmet. Zaveda se, da brez kmeta ni kruha. Všeč mu je, če mu spomniš, da je kmet steber države.

Na svoje otroke gleda s ponosom od prvih let. Rad omenja v družbi, da se njegovim sinovom po svetu dobro godi in da so se hčere dobro pomožile.

Vesel je, če mu pohvališ polje in živino in sam pripomni, da tako težke pšenice ali tako rejene živine daleč naokoli ni. Če mu kdaj polje slabo obrodi, se še tolaži in hvali, da je še dosti dobra letina, kakor je spomladi slabo kazalo.

Ta ponos gotovo ni nič slabega; kajti vedno je človek potem zadovoljen in kjer je zadovoljstvo, je dobro.

Ponos rad preide v ošabnost. — Ponosni gruntar se čuti vzvišenega nad kajžarjem. Ošaben je Gorenjec tudi nasproti gospodi. V svoji ošabnosti je že marsikak Gorenjec rekel, da je gospoda na svetu le za to, da jo kmet redi. — Ošabnost se pokaže tudi v družbi — največ žal v gostilni. Samozavestni gruntar odpre svojo listnico in plača za »štefan ta bolga,« dasi mu sicer denar ne gre preveč rad izpod palca.

Tretjič, smo rekli, da Gorenjec tega, kar si je pridobil sam, ali so mu izročili predniki, ne da rad iz rok.

Zemljo, ki so jo obdelovali že njegovi očetje, ljubi nad vse in če bolj se poti na njej, bolj jo ljubi. Zato niti pedi zemlje ne proda rad. Žalosten je, če nima sina in mora dobiti v hišo zeta in pride tako do njegovega grunta tuj rod.

Tudi na denar je zelo navezan. Razumljivo; zakaj na kmetih tudi s trdim delom ni lahko priti do denarja.

Pri poljedelstvu in živinoreji se drži starih načel, kakršna je dobil od staršev. Staršem več zaupa v tem oziru kakor vsem knjigam in časopisom, ki

Praga: Katedrala sv. Víta.

pišejo o gospodarstvu. Vendar, ko spozna kako novo stvar za dobro, se je tudi oprime z vso dušo.

Podobno je z Gorenjčevo vernostjo. »Starši so bili verni in cerkveni in so tudi nas tega učili, zato moramo tudi mi biti taki,« pravijo na Gorenjskem. Ta razlog za vernost je morda od vseh razlogov dozdej še najbolj držal, zdaj pa postaja vedno bolj šibek. Ta šibki razlog za vernost je vzrok, da so tudi na Gorenjskem cerkve vedno bolj prazne.

Povzemimo ob koncu še enkrat glavne poteze Gorenjčevega značaja. Dobre lastnosti Gorenjca: odkritosrčnost, ljubezen do svojcev, ponos, zadovoljstvo, ljubezen do grude, varčnost, vernost. Slabe lastnosti pa so: robatost, ošabnost, pijančevanje, skopušstvo in zadnji čas prodira tudi zanemarjanje verskih dolžnosti, vendar pri trdnih kmetih ne.

Bog daj, da bi solnčne strani prevladovale senčne; potem bo na Gorenjskem bival ta rod še dolgo.

Varuj se slabega prijatelja!

Na prijaznem griču leži veliko posestvo s prostorno kmečko hišo. Po domače se reče pri Rupnikovih. Odkod to ime, tega ne vem. Dobrima roditeljema je Bog podaril petero otrok, tri sestre in dva brata. Starejšega so imenovali Polde. Polde je bil velik in močne postave ter priden in pošten fant. S svojim požrtvovalnim delom je kot tajnik v izobraževalnem društvu veliko dobrega storil. Ob vseh večjih praznikih je pristopil k sv. obhajilu. Z gospodom kaplanom, ki je bil predsednik društva, sta se prav dobro razumela. Bil je delaven in česar se je lotil, to je tudi dobro dovršil. Pa ne samo drugod, tudi doma jim je bil močan steber. Vsi so ga bili veseli. Toda zaželel si je iti v tujino, da vidi kaj sveta in si kaj več prisluži.

Bilo je lepo pomladno jutro, ko se je poslovil od svojih domačih. Dasi je šel rad, vendar mu je bilo slovo od tako priljubljenih znancev in prijateljev težko. Ko je hitel po klancu nizdol, se je oglasil pri Kotarjevi Anici. Čas mu ni dopuščal, dasiravno bi bil rad malo pokramljal z njo. Krepko sta si stisnila roki, nato pa je hitrih korakov odšel. »Pa kmalu piši,« se je oglasila Anica za njim. »Bom —,« je prejela v odgovor. Ko je Polde že zginjal v daljavi, so ga še vedno spremljale oči Kotarjeve Anice. Spodaj pri fari ga je že čakala gruča tovarišev, ki so imeli isto pot za zaslužkom. Še Ferjanovega Ivana so počakali, nato so se vsedli na voz ter so zdrčali proti dve uri oddaljeni postaji. Od vseh strani so jih veselo pozdravljali, fantje pa so vriskaje odzdravljali. Med potjo so veselo prepevali, da je odmevalo od okoli razprostrtega gričevja.

Povsod so dobrega Poldeta zelo pogrešali, najsi že bo doma, kakor tudi drugod. Pa, sčasoma so se privadili. Polde je pridno pisaril domov, pa tudi gospodu kaplanu je večkrat pisal. Vedno je povpraševal sedaj po eni, drugič po drugi stvari. Tako so potekali tedni in meseci. Po preteku enega leta pa so postajala njegova pisma vedno redkejša. Dobro mater je začelo skrbeti, kaj je s sinom. Tudi Kotarjeva Anica je bila vsak dan otožnejša. V očeh je imela število neprespanih noči. Ni je bilo več videti drugače, kot v nedeljo, ko je šla v cerkev ali pa se vračala domov. Od tistega časa pa, ko je odšla v mesto služiti, je nisem več videl, pa tudi slišal nisem ničesar o njej.

Tri leta so minila in Polde je bil zopet doma. Vsi so se ga veselili. A bili so razočarani. Saj ni več tisti Polde, kakor je bil. Do domačije nima več veselja, vse kar mu je bilo prej tako ljubo in drago, sedaj mrzi — sovraži. Tisti, ki je bil prej tako prikupljiv in vljuden, je sedaj ošaben, častihlepen. Za društvo se ni zmenil. Skoro vsak dan proti večeru smo ga videli sedeti pri Blatnikovih. Tam je bila namreč gostilna. Pa so vprašali Ferjanovega Ivana, ki je bil z njim, kaj ga je vendar tako izpremenilo? Odgovoril jim je: »Slaba družba. Bratil se je s pijanci.« — Ko mu je delo doma postajalo vedno bolj zoprno, si je poiskal delo v bližnjem premogokopu. Tam je bil med tednom, ob sobotah pa je prišel domov. V cerkev je šel prav redkokdaj. Pa kadar je šel, se je vsled svoje ošabnosti postavil na viden prostor. Navadno pa je šel v krčmo, kjer je pil pozno v noč.

V farni cerkvi so slovesno pritrkavali — bilo je na velikonočno nedeljo zjutraj. Od vseh strani so prihajali verniki, da počaste od mrtvih vstalega Zveličarja. Med njimi je bil tudi Rupnikov Polde. Pri procesiji ni bil, ampak je stal za oglom Zupanove gostilne. Duhovnik je že odmolil pristopno molitev, ko je Polde stopil v cerkev. Prišedši skozi glavna vrata, se je pomaknil nekoliko v žensko stran in je tam stal brez mašne knjige ali rožnega venca. Ko je strežnik pozvončkal k povzdigovanju, je vzel Polde ogledalo v roke in se skrivoma ogledoval. Od povzdigovanja do obhajila so vsi verniki klečali, le Polde in par gospodičen, ki so prišle iz mesta na počitnice, so moško stali. Ko so po končani službi božji šli ljudje domov, je Smeletova Mica hitela od ene do druge in jim pripovedovala, da je videla Rupnikovega Poldeta, ko se je med povzdigovanjem gledal v ogledalo. Med drugimi sem slišal tudi Kramarjevo staro mater, ki so rekli, da ga bo že Bog kaznoval. — Mrak je že bil, ko se je skozi vas pomikala, s kletvijo na ustih gruča pijancev — med njimi je bil tudi Polde.

V torek je šel zopet na delo. Iz jame se je čulo zamolklo grmenje, razstreljevali so črni kamen. Dolgo časa se ni hotel vneti nastavljeni dinamit. Polde stopi iz svojega skri-vališča ter stopi bliže, misleč, saj ne bo nič. V hipu poči in Poldetu vrže pesek s tako silo v obraz, da je oslepel na obe očesi. Prepeljali so ga v bolnico. Ko je prišel domov, je bil njegov obraz popolnoma izpremenjen. Očesni votlini sta bili pokriti s kožo, na obrazu pa je imel velike modre udrtine. Tovariši, s katerimi je popival, se niso več zmenili zanj. Zalostna usoda ga je priklenila na dom.

Kaj je bilo vzrok tako občutne kazni?

Orel-Mladec:

Prevzvišenemu bratu — škofu Rožmanu.

Kakor rožne čaše na večer smo se zaprli vase in zapahnili duri svojih src. Še več: pred nje smo postavili varuhe nezaupanja, točnega ocenjevanja, čuječega iskanja.

Nad durmi rdeča lučka: nekaj ni v redu; pretrgana je nit, prekoračena je neke meja! Kam? Morda mi, morda vi, vedi sam Bog, kdo je temu kriv?

V naši knjigi beremo: »vera v orlovski razmah bo šele tedaj utrjena, kadar se bo orlovske ideje z ljubeznijo oprijela inteligentna mladina. — Kajti le svež dotok duhovnega ustvarjanja bo ta organizem obvaroval, da ne postane mrtva šola, katere se plaši mlado življenje. Komaj verujemo, da se uresničujejo naše najsmelejše sanje: orlovstvo postaja mozeg naše najbolj razborite mladine.«

Pričakovanje: kdaj bo prišel, ki bo vreden, da mu na stežaj odpremo vse kamrice svojih src, da bo še lepše solnce in mladost pri nas!

Naš voditelj?

Mož mora biti, zares in cel, sam urejen in preudaren; sam mladosten, ljubezniv in iskren! Voditelj mora biti, smotren in jasen; močna osebnost, ki bo iz sebe za nas sokove življenja jemal. Nanj čakajo naše najtežje žrtve in zvrhana mera dobre volje.

Janeza Kreka imamo v mislih! Zdavnaj je moralo to biti, ko je hodil med svoje fante. Mi ga le iz del poznamo in se nam zdi, da bi šli vsi za njim. Kdaj nam vstane naš novi Janez? Kdaj bomo vredno seme izkrvavelega sejaleca?

Naš sejalec?

Prevzvišeni brat, vladika Jeglič!

Še eden: presvitli brat, škof Rožman!

Ko si zadnjič med nas prišel, si na korajžo klical: »Kdo pravi, da se je naše orlovstvo preživelo? Naše orlovstvo živeti, cveteti in roditi šele začnemo!«

Močna je ta vera v Tebi, presvitli naš brat! Ob tem bogastvu te prosimo: Zdaj se kadijo naši razori, Tebi so naše lehe razgrnjene!

Posezi v svojo bogato sejalnico ter vrzi, vrzi, vrzi!

Splošne okrožne tekme v l. 1929.

Po določbi 169. Tekmovalnega reda objavljamo izid tekem v l. 1929. Na prvo mesto postavljamo odsek, ki je dosegel prvenstvo v okrožju. Če je dosegel 230 točk, je dobil veliko diplomu, ki je bila za vsako okrožje samo ena (T. r. 134., 135.). Za prvenstvenim odsekom sledijo oni, ki so dosegli malo diplomu, razporejeni po uspehu. Držimo se reda v Koledarčku.

Triglavsko	okrožje:	Kropa (mala diploma); Jesenice.
Kranjsko	„	Tržič (m. d.); Moravče.
Krekovo	„	Žiri (v. d.).

Vrhniško	okrožje	Št. Jošt (v. d.); Cerknica, Horjul, Rovte, Verd, Vrhnika, Brezovica, Borovnica, Begunje pri Cerknici.
Ljubljansko mestno	„	Krakovo-Trnovo (v. d.); Šiška, Št. Jakob, Sv. Peter, Ljubljana-Rokodelski dom.
Ljubljansko okoliško	„	Medija-Izlake (m. d.); Zagorje.
Kamniško	„	Vodice (m. d.); Komenda.
Ribniško	„	Ribnica (pohvalno pismo).
Trebanjsko	„	Mokronog (m. d.); Št. Rupert, Št. Janž.
Novomeško	„	Novo mesto (v. d.); Šmihel, Št. Jernej.
Belokranjsko	„	Črnomelj (v. d.).
Posavsko	„	Brežice (m. d.).
Savinjsko	„	Sv. Frančišek Ksaverij (v. d.); Polzela, Solčava, Šoštanj, Sv. Jurij ob Taboru.
Celjsko	„	Celje (v. d.); Trbovlje, Vojnik, Dol-Hrastnik, Sv. Jurij ob j. ž., Radeče pri Zid. mostu, Slivnica pri Celju, Griže.
Šmarsko-rogaško	„	Šmarje pri Jelšah (v. d.); Št. Vid-Planina, Kostrivnica.
Koroško	„	Slovenjgradec-Stari trg (m. d.).
Konjiško	„	Konjice (m. d.).
Št. Lenartsko	„	Sv. Rupert v Slov. gor.
Mariborsko	„	Slovenska Bistrica (m. d.).
Ptujsko	„	Sv. Lovrenc v Slov. gor. (m. d.); Ptuj.
Ljutomersko	„	Sv. Tomaž pri Ormožu (v. d.); Ljutomer.
Dijaško	„	Maribor-semenišče (v. d.); Maribor dijaki, Ljubljana-Dijaški Orel.

Okrožne tekme ljubljanskega okoliškega okrožja dne 21. aprila 1929.

Naše prireditve.

Poletni čas je čas orlovskih prireditev. Vrše se prireditve na prostem in so zato še bolj izpostavljene sodbi javnosti. Leto za letom daje orlovsko vodstvo navodila za vse javne nastope, opozarja na najnavadnejše napake in pomanjkljivosti ter poziva svoje člane k disciplini. Vprašujemo se, je li mogoče odstraniti tudi v naših vrstah ukoreninjene razvade, ki se ob javnih prireditvah vkljub vednim opominom vedno in vedno ponavljajo. Ob neki priliki je naš dr. Krek govoril Orlom med drugim tudi to-le: »Strasti človeških ne udušimo... Ni naš ideal, da bi dobili mesto toplih, srčnih ljudi samo bledolične in mirne, ki bi hodili v procesiji po naši domovini kot kaki strahovi.« Vedno znova in

Slovenski Orli - zmagovalci v Pragi.

Od leve na desno: Volčini, Kermavner, Varšek, Tomšič, Hvale, Triler, Železnik, Ulaga, Jezeršek.

znova pa je isti dr. Krek pozival k disciplini in brezpogojni pokorščini napram svobodno izvoljenim načelnikom. In tako moramo tudi še naprej delati, da vsaj tupatam zatremo preveč bohotno se razvijajoči individualizem mladine, ki se bolj nerada ukloni, četudi spozna, da je nediscipliniranost grda, da posledice nediscipliniranosti uničujejo ugled organizacije, katera je vendar ponos naše mladine in tudi njena ljubezen.

Naše poletne prireditve so izložbe tihega orlovskega dela v jesenskih, zimskih in zgodnjepomladanskih mesecih. Namen teh prireditev je in mora biti pridobitev javnega mnenja za orlovsko organizacijo. Orli so pri teh prireditvah igralci, ki imajo natančno razdeljene vloge, oni pa so tudi prireditelji, režiserji in imajo še celo vrsto vlog, ki morajo biti vse v pravih rokah, ako hočemo, da bo celoten vtis prireditev lep in koristen za organizacijo. Mnogo dela je z vsako

prireditvijo združenega in sad je — uspelost prireditve. Ako pri vsem tem delu le en člen verige odpove, se čuti to pri celoti. Navedem za primer samo eno prav malenkostno malenkost. Pri vsaki prireditvi je treba pripraviti in odstraniti razno telovadno orodje. Kako mučen vtis naredi na gledalce, ako vidijo, kako vlačijo telovadci, ki pozneje telovadijo, bradljo na telovadišče ali s telovadišča. Za postavljanje in pospravljanje orodja mora rediteljski odsek določiti one, ki na orodju ne nastopajo in določeni se morajo zavedati, da način, kako oni svojo le navidezno postransko vlogo opravijo, mnogo pomaga k splošno dobremu vtisu orlovskega nastopa.

Točnost začetka, živahnost med nastopom, pripravljenost vseh ves čas prireditve, živo zavest, da je vsak član Orla, pa bodisi tudi gost ali samo kot gledalec soudeležen, da mora torej sodelovati, to vse mora čutiti vse navzoče občinstvo. Orlovski nastopi niso za Orle veselica, ne zabava, oni so veselo velevažno orlovsko delo, ki dvigne orlovskega duha in poživi orlovska srca, ali pa jih tudi ubije in s tem uniči ves uspeh prejšnjih nastopov, prejšnjega dela.

Treznost, lepota krojev in telovadnih oblek, plemenitost, samozavest nastopa, kavalirsko vedenje do vseh, zlasti še do žensk, so izrazi vladajočega orlovskega duha, ki pridobivajo simpatije, ki vplivajo tudi na neolikance, ker se lepemu trajno pač človeška duša ne more upirati.

Bratje Orli, naj bi naše letošnje orlovске prireditve bile nova zmaga pravega orlovskega duha!

Ton Vin:

Orlovsko bratstvo: kritiziramo.

Družbi in družini se izogniti ne smemo in ne moremo; brez nje tudi napredovati ali kaj doseči ne bomo mogli. V marsičem smo od nje odvisni; večkrat pa ji sledimo v stvareh, ki niso za nas potrebne; bodisi da v to sami privolimo ali da nas družba s svojo kritiko pregovori. Mi Orli smo zato šli v mlado družino, da se navadimo prave družabnosti, da nam bo lažje iskati trdnih in prijetnih potov v družino sploh.

Vodilo nam je: življenje voditi, ne pa se od življenja voditi dati; svojo sodbo imeti, ne z vsem kar na slepo soglašati. To mislim: vse tudi presojeti, vedno uveljavljati svojo pravico kritiziranja.

Da se razumemo: spominjam na misli Janeza Kreka, ko je dejal, da mladec ne imej le ušes, ampak tudi jezik; in še, da je on sam proti društvom, kjer se izobraženi mladec pusti »komandirati«. Seveda koj nato omejuje te pravice z zrelostjo mladca, z demokratično podlago društva ter z dolžnostjo poslušnosti in discipline. Disciplina naj je podlaga demokratizmu in zrelosti. Prav! Vendar nam tega nikdo ne more odrekati, da imamo svoje sodbe.

V pogledu presojanja in kritike smo često nerodni ter ne pomagamo prijetni družabnosti — orlovskemu bratstvu — do življenja.

Kritiziramo! Ali so naše besede izraz nezaupanja, neznanja, neolikanosti ali sebičnosti — o tem smo govorili. V odnosu do tuje kritike pa moramo biti na jasnem: vedno smo izpostavljeni kritiki družbe, na katero pa nismo dovolj pripravljeni. Zgodi se namreč, da nas neugodna kritika podere, nam vzame veselje do dela; isto je, če je prišla kritika z neprave strani in ob nepravem času. Nasprotno pa nas ugodna kritika lahko prevzame, da zaidemo v lenobo ali v nadutost.

Treba je postaviti temelj: če si mož, notranje trden, miren in neodvisen, te ne briga neupravičena kritika, za pametno, če tudi neugodno, si hvaležen. Kaj je kritika? Je sodba, ki ima smisel, ki je podana trezno in v dobrem na-

menu, ki ne ruši, temveč gradi. In še: obenem, ko skuša popravljati, pokaže tudi možnosti in potaboljšanja. Takšna kritika daje moč, zavest in korajžjo, najsi ni ugodna; biti pa mora iskrena!

Kdo sme kritizirati?

Najprej je razumljivo, da vsak ni upravičen kritizirati. Če rečem, da je to za mladca pravica, mislim obenem na njegovo zrelost in discipliniranost. Smešno je namreč, če kdo kritizira stvari, ki ga nič ne brigajo, o katerih ni poučen in jih sam izvršiti ali izboljšati ne zna ali ne more. Sodba o drugih je dovoljena le tistemu, ki sam kaj dela, ki bi bil zmožen to, kar podira, tudi obnoviti oziroma izpopolniti. Neresno je, če kdo misli, da že s samo kritiko komu ugaja. Družba ne gleda le na besede, na usta, ampak tudi na delo, na roke!

Sitnarimo! Nergamo? (Nergač = Nörgler!!)

Sitnarjenje je kritika, ki izhaja iz nerazumevanja, iz zavisti, kdaj tudi iz nevoščljivosti. Njena oblika je surova, brezobzirna, pretirana, razdirajoča in naduta. Sitnež (nergáč?) je vsak, kdor misli, da v vsem in za vsako stvar več in bolje ve od drugih; kdor se ob malenkostih spotika, ne upošteva pa celote,

kdor se smatra, da je upravičen vse brez razlike obsojati;

kdor dosti popravlja in kritizira, napravi pa malo;

kdor je v besedah in načrtih velik, v delu pa majhen;

kdor ima za delo drugih le posmeh in poniževalno sodbo, za svoje delo pa hvalo in povečevanje.

Tole je treba posebej omeniti: prav rado se zgodi, da mi oziroma se nam vsaka kritika, ki ni prijetna ali ugodna, smatra kar za sitnarjenje, češ, da naj se tako zdi, da je kritika neupravičena in neresna, torej nas ne zadeva. Seveda to ni prav in je lahko vsako kritiko zaobrniti v sitnarjenje; zato smatramo vsakogar, ki mu je vse samo sitnarjenje, za resničnega sitneža, bojazljivca, morda sebičnega ali naduteža, ki se ga nihče dotakniti ne sme!

J. Jurač:

Znak na prsa si pripnimo . . .

Hodil sem po ulici, nasproti prihajajoči fant me pozdravi z: »Bog živi!« Nato mi pove sledeče: »Oprostil boš, da te kar na cesti ustavim in da te kar tikam. Tudi jaz sem Orel, a v tem kraju sem šele tri mesece. Moja želja je bila in je še, da bi tudi tukaj deloval v orlovski organizaciji, a ne vem, kje se tukaj Orli shajajo, članov pa tudi ne poznam, in tako ti bo sedaj jasno, zakaj sem te tukaj ustavil; videl sem namreč, da imaš orlovski znak...« Z veseljem nasmehom sem mu segel v roko ter mu takoj povedal vse o našem Orlu, pokazal sem mu tudi, kje imamo telovadbo in kje sestanke.

Bil sem spet sam in začel premišljevali ta dogodek. Vesel sem bil, da sem imel znak na prsih, vesel, da smo s tem pridobili zopet enega člana. Če je že dalj časa iskal priložnosti, da se s kom pogovori o Orlu, je lahko mogoče, da je tako bila njegova želja že čisto pri koncu, morda je bil že zadnji čas, morda bi bilo jutri že prepozno — morda?

Mi Orli imamo svoj znak in sicer zato, da si ga pripnemo na prsa in pokažemo javnosti, kam spadamo in kaj smo. Vsak to dobro ve, vendar pa smo v tem morda le še preveč brezbrizni, kakor da bi bilo vseeno ali znak nosimo ali ne. Res je, kar je pravil član na fantovskem sestanku: Saj so člani, ki ne nosijo znaka, tudi dobri — res, vendar pa premislimo to, da danes vse gleda, kaj si, in tako imajo naši nasprotniki spretno roko v tem, da se pokažejo vsepovsod z znaki, ljudstvo pa pravi — vse polno jih je! — Vzemimo, n. pr., da

kam greš in tam gledaš mimoidoče in sprehajajoče, kaj boš rekel, če boš videl polno znakov, ki so nam nasprotni — našega orlovskega pa nobenega? — Menda ni v naših vrstah nobenega, ki bi mislil: če nosim znak, se moram vesti vsepovsod po orlovsko, če sem pa brez njega, pa lahko naredim, kar hočem. Tak bi sploh ne bil Orel, pa ne zaradi tega, ker ne nosi znaka, ampak radi tega, ker svojega življenja noče usmeriti po orlovskih načelih!

Dosti pa jih je, ki s ponosom nosijo orlovski znak. — Vztrajajte! Pokažite se tudi v bodoče ž njim vsepovsod. Drugim, katerim je bil znak le bolj postranska stvar, pa naj velja: vedi, da si Orel in kot Orel pojdi med ljudstvo, naj zvedo vsi, kaj da si! Naj ve narod, da je veliko nas Orlov!

Znak na prsa si pripnimo — potem pa šele — udarimo na plan!

Po svetu okrog.

Dunajsko Novo mesto. V tujini naše oko bolj kritično vse razmotriva, domače i tuje vrline ter slabosti. V Dunajskem Novem mestu je bila 19. maja t. l. intimna prireditev nemškega telovadnega društva: blagoslovitev krasne zastave. Celotna prireditev je imela strogo verski značaj. Nemški telovadci in telovadkinje javno neustrašeno priznavajo, da so verska organizacija. Nepozaben vtis je pa napravila na vse navzoče prisega; mogočno in resno so doneli akordi vsebinsko globoke pesmi, koje refren se glasi: Nočemo prelomiti besede! Govor predsednika njihove organizacije (profesor Zach) je bil prepojen na eni strani s patriotično idejo, na drugi strani pa je prepričevalno izzvenel v krepki besedi: Hočemo ostati Bogu zvesti! — Kar se tiče tehničnega proizvodnje, bi bilo vredno omeniti njihove nove smernice: v poštev pride eleganca, gibčnost, ne pa stroga disciplina in umerjenost. Pri prvem pogledu na elastične, mahajoče postave postaneš skoro razočaran, toda takoj se spozna, da so njihova prožna, elastična telesa tako rekoč izrastla v neprestani vaji, ter se povzpela do neke elegancije, ki jo še povzdigne kroj, zlasti pri telovadcih dolge bele sportne hlače in bela maja. — Nekaj pri nas vsaj v javnih prireditvah nenavadnega je skok čez veliko mizo (Sprungtisch). Krasno pa težavno proizvodnje. In pa tole tudi: pod drog postavijo bradljo; nato začno vajo na drogu ter jo nadaljujejo po lepem skoku na bradlji. Zelo interesantno, a naporno. — Proste vaje vsebujejo nekaj gibčnega, ritmičnega, hlepenje po svobodi menda, po burnem doživljanju; vse kipi, vse vre, vse se giblje v neverjetno prožnih gibih. Vmesno turobno udarjanje na boben napravlja nekako vtis, ki bi ga najlažje ponazoril v tem: V resno težki, moderni poplavi išče mladina čistega telovadnega veselja. Vse pa gleda gori na predtelovadca, ki visoko na podiju predvaja vodilne gibe. A preko tega se povzpenja mladina k večnemu cilju v Bogu. Svojemu verskemu čuvstvovanju je dala mladina duška še zvečer pri slovesni prireditvi, kjer je proizvodjala slavnostno igro »Vaterland«, koje finale izzveni

v pristrčni himni na Boga in domovino: Bog s teboj, oj ljuba domovina!

Holandska telovadna zveza. »Zveza van R. K. Voetbalbonden in Nederland« je zveza nizozemskih telovadnih in sportnih društev. V preteklem poslovnem letu je bilo njeno delovanje izredno plodovito. Svetne in cerkvene oblasti so se zelo zanimale za njeno delo in pospeševale njen napredek. Zveza je štela lani 15.813 članov, organiziranih v 900 društvih, ki so porazdeljena po štirih škofijah. Škofija Ruremonde s 5450, škofija Haarlem s 4527, škofija Boisles Duc s 3836 in nadškofija Utrecht s 2000 člani. — Oficielno glasilo holandske telovadne zveze izhaja kot mesečnik na 20, 28 do 32 straneh.

Telovadba gluhonemih. Kot izredno zanimiv pojav naj omenim telovadbo pri gluhonemih v Dun. Novem mestu. Otroci, ki jim manjka polnočutnost, imajo kot nekako nadomestilo za to čudovito spretnost v različnih strokah. Sem spada tudi telovadba. — Brez glasnega poveljevanja (le pogled učiteljev je merodajen, le prebiv njegovih ustnic jim je v vzpodbudo) izvajajo naravnost vratolomne vaje; čudovito hladnokrvni so in zato dosežejo tako veliko spretnost. Zelo zanimive so proste vaje. V njih se posnema sekanje drva, zajemanje vode itd.; vse pa je usmerjeno v to, mladini izoblikovati prožno telo s pomočjo nenavadno hitrih in docela akrobatskih gibov. Tako se tem ubogim bitjem na telovadnem polju skuša posladiti življenje. In zares! Ura telovadbe jim je v najslajše veselje. V tem naj bi te ubožce posnemala naša mladina, ter naj bi z vnemo gojila telovadni sport, ki blažilno vpliva tudi na duha.

Sport in svetovna razstava v Barceloni. Španci bodo porabili svetovno razstavo kot propagando za sportno gibanje. Na sporedu je 40 velikih sportnih prireditev. Prav nobena panoga ne bo izostala. Razstave se udeležijo tudi češkoslovaški Orli.

V Ameriki je 7 milijonov lahkootletov. Za letos so organizirali še posebno propagando na šolah in na univerzah. Pravijo, da se bo število zvišalo na 8 milijonov. — Kdo bi se ob tem velikanskem številu lahkootle-

tov čudil, da imajo Američani tri četrtine svetovnih rekordov?

Ali vstopijo bolgarski »Junaki« v sokolsko zvezo? Obe organizaciji gojita prijateljske stike; malo verjetno pa je, da bi se združili. Pogoji, ki jih stavlja Sokol, so tile:

1. Junaki opustijo svoj naziv. 2. Junaki sprejmejo sokolski kroj. 3. Srbski Sokol zahteva, da gre sporazum le preko Beograda. Spričo dejstva, da je Junak izrazita politično-nacionalna organizacija, je malo verjetno, da bi sprejel pogoje Sokolov.

Iz kraja v kraj

Gorje pri Bledu.

Orlovski odsek je pri nas to leto še precej deloval. Imel je redne sestanke na štirinajst dni. Tudi k telovadbi so redno hodili. Pozimi je za nekaj časa telovadba v dvorani prenehala, ker so Orli gojili bolj zunanjo telovadbo, smuški sport. Ta se je pri nas prav dobro razvil. Ustanovil se je sportni klub, misel za to so dali bratje Orli. Ko pa je sneg skopnel, se je pričela zopet redna telovadba. Pripravljati se je bilo treba na tekme, ki so prav dobro izpadle, in na prireditve ob priliki proslave tukajšnjega kat. bralnega društva, ki praznuje letos 50 letnico obstoja. Ob tej priliki so g. pom. škof dr. Rožman blagoslovili novi Gorjanski dom. Na prireditve so prišli tudi sosedni odseki, posebno jeseniški Orli, ki so izvajali mednarodne vaje. Prof. Dolenc nam je ob tej priliki izpregovoril tudi lepo besedo. Sedaj bo telovadba nekaj časa počivala, a sestanki bodo še vseeno. Bog živi! Brat Orel!

Sv. Frančišek v Savinjski dolini.

»Ne hvali dneva pred večerom«, pravi naš pregovor. Na ta izrek sem se spomnil, ko sem čital v 4. številu letošnje »Mladosti« dopis br. A. Č. iz Šoštanja, v katerem se nekaj »jezi« nad lanskimi tekmami in pravi, da bodo pri letošnjih okrožnih tekmah gotovo odnesli zmago. Res, prišel je 14. april, ko se je v Braslovčah »udarilo« 6 odsekov za prvenstvo Savinjskega okrožja. Prvak je ostal tudi letos odsek sv. Frančišek, dočim je Šoštanjčane prekosil še odsek Polzela in so tako prišli na tretje mesto v okrožju, na katerem so bili tudi lani (pa ne na osmem, kot to pomotoma poroča br. Č.) Nam je bilo to že res skoraj neprijetno in naš »denarničar« br. Jože, tisti, ki vedno kakšno »pametno« pogruntal, je rekel, da se prihodnje leto ne bomo udeležili tekem, da ne bodo zopet drugi odseki imeli strahu pred Ksaverjanci in da v društveni sobi na steni ne bo zmanjkalo prostora za diplome.

Kar se pa tiče tistih točk za oddaljenost, katere smo lansko leto dobili v Šoštanju, pa moram reči, da smo si jih pošteno zaslužili. Nad tri ure dolgo pot do žel. postaje smo napravili peš in tako prišli vsi utrujeni na tekmovališče, kar se je posebno lahko opazilo pri lahki atletiki, kjer smo vse točke izgubili. Zato pa svetujemo okrožju, da uredi

tako, da se bodo prihodnje leto vršile tekme pri Ksaveriju. Tako bo odseku Šoštanj (pa tudi drugim) dana prilika, da doseže točke za oddaljenost in ž njimi vred toliko »zaželeno« prvenstvo, h kateremu jim bomo mi Ksaverijanci iskreno čestitali s krepkim Bog živi!

Franjo Orel.

Sv. Križ pri Rogaški Slatini.

Z delom za povečanje društvenega doma smo že začeli. Temelj je že skoraj končan, potočnega gramoza za betoniranje imamo že tudi precej, tudi betonirati mislimo sami (s kulukom). — Z velikim navdušenjem smo prejeli vest o imenovanju br. dr. Rožmana za škofa. Želimo mu obilo blagoslova in božje pomoči pri njegovem nadpastirskem delu. Veliko se imamo Orli zahvaliti novemu gospodu škofu; pa svojo hvaležnost mu bomo najlepše pokazali s tem, da bomo vedno živeli po njegovih naukih in navodilih.

Žalec.

Dolgočasno je pogledati pod rubriko Iz kraja v kraj, ako je zelo malo dopisov od odsekov. Zato sem se okorajžil še jaz, da pride tudi pod ime Žalec enkrat poročilo, kako deluje naš po imenu zelo znani odsek.

Že 20. leto teče, odkar se je v spodnji Savinjski dolini vgnezdil naš mladi ptič. Zelo se je moral bojevati za obstanek, toda z božjo pomočjo in jekleno vztrajnostjo je premagal vse ovire nasprotnikov, ki so mu se gale po mlademu življenju. Pri vsem našem začetnem mlademu delovanju so nam bili ob strani naši ustanovniki, sedaj veliki kulturni delavci, ki še sedaj delujejo za procvit Orla. To sta bila dr. Jeraj in dr. Jehart, ki se jih še danes starejši člani pri sestanku, ko obravnavamo zgodovino odseka, toplo spominjajo. V teku teh 20 let si je odsek ob priliki svoje petnajstletnice nabavil nov prapor. Imeli smo nov prapor, mislili smo na vse najboljše, ko sta nas zapustila dva vneta in delavna člana, t. j. g. katehet Miroslav Ratej, ki se je preselil v Trbovlje, in br. načelnik Anton Pajk, ki je umrl ravno za časa lanske prireditve na Stadionu.

Potem je odsek začel nekoliko hirati, a o pravem času mu je priskočilo na pomoč celjsko okrožje s svojim pismenim dreganjem in pogostnimi obiski in tako spravilo odsekovo delovanje zopet v pravi tir. Dne 25. marca se je vršil izredni občni zbor, na

katerem smo sestavili nov odbor. Na Telovo smo se udeležili procesije. Tudi pri tekmah smo se udarili, pa smo odnesli 13. mesto (med 15) s 197 točkami. Bog živi! La.

Budva v Dalmaciji.

Ker obhajamo danes državni praznik »Vidov dan«, imamo dosti časa, da se lahko s pismom in pozdravi spomnimo svojih rojakov v domačem kraju. Tretji mesec že poteka, kar smo se poslovili od vas in smo se že popolnoma vživeli v vojaško življenje v zvesti službi kralju in domovini. Imamo se dobro in v posebno veselje nam je, ker nas je precej Slovencev skupaj, ki se ob prostem času zbiramo, marsikatero veselo rečemo, pa tudi zapojemo, pa se pogovarjamo tudi o vas in delamo načrte, kako bomo svoje življenske izkušnje pozneje skušali porabiti v

korist in napredek naše lepe orlovske organizacije in po njej v korist naši ožji in širši domovini, naši mili Sloveniji in naši ljubljeni narodni državi. Vsem bratom, ki še niso nikdar zapustili domačega krova, želimo, da se prav trdno drže načel orlovske organizacije, zakaj odkrito vam povemo, da nam tukaj veliko koristi vse, kar smo se v organizaciji naučili, in smo se vojaškemu življenju prav lahko privadili. Želimo vam, bratje, obilo uspehov pri letošnjih poletnih prireditvah in vam pošiljamo bratske pozdrave s krepkim: Bog živi! — Andrej Palčič, odsek Borovnica, Franc Kete, odsek Horjul, Leopold Mivšek, odsek Zaplana, Ciril Pišlar, odsek Vič, Franc Kalan, odsek Mavčiče, Ivan Černigoj, odsek Gor. Logatec, Franc Kepić, odsek Komenda, Alojz Stare, odsek Stari trg pri Ložu.

Urednikov radio

Brat Franjo Orel, Kakor vidiš, sem Tvoj dopis v celoti objavil. To pa zato, da bodo tudi drugi bratje videli, kako v vašem okrožju odseki resno tekmujejo za prvenstvo. V tem je ravno pravo orlovsko življenje. Samo skrbite, da bo to tekmovalstvo ostalo vedno plemenito, vzvišeno nad vsako jezo, sumničenje in zavist. V tem smislu želim vsem odsekom vašega okrožja, da se takoj začnete zopet pripravljati za pravi bratovski »udarec« v prihodnjem letu. Bog živi!

Br. — — La — — Če je delo v vašem odseku nekaj časa malo ponehalo, naj bo pa

odslej tem živahnejše. Število točk pri tekmah dokazuje, da ste se na tekme resno pripravljali. Če boš odšel v tujino, kot mi pišeš, bom zelo vesel vsakega dopisa, ker boš gotovo mnogo zanimivega videl. Samo to Te prosim, da pišeš samo na eni strani, ker sicer moram prepisavati, kar mi vzame veliko časa.

Brat Joža z Gorenjske. Kadar prideš v Ljubljano, se oglasi pri meni, pa Ti bom povedal, zakaj Tvojega drugega dopisa nisem objavil. Prvi pa pride ob svojem času na vrsto.

To in ono

Nove knjige.

Planinski kralj, nemški spisal A. Achleitner, prevedel prof. Ivan Dornik. Tiskala in izdala kot 29. zvezek Cirilove knjižnice Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Stane broš. 26 Din, vez. 35 Din. — Znamenita povest, ki jo je spisal znan obiskovalec in ljubitelj naših gora, posebno našega zelenega Pohorja,

je ponesla slavo lepe naše zemlje daleč po Evropi. Sedaj smo dobili tudi slovenski prevod te povesti, ki ima to prednost, da mora zanimati vsakogar, ki jo bere, tako kmeti in delavca, kakor tudi izobražena in učenjaka. Povest je pisana živahno, slovenski prevod je na višku, oblika priročna, zato knjigo vsem toplo priporočamo, posebno pa turistom in sploh ljubiteljem naših planin.

Vsebina 7. številke: Dr. Gregor Rožman: Dragi bratje! — Prosveta in vzgoja: Dr. Iv. Pregelj: Prevzvišenemu gospodu dr. Gregorju Rožmanu. — Ant. Komar: Fantiči. — Fr. Neubauer: Poletni čar. — Dr. Fr. Jaklič: Po mnogih zmotah in zablodah. — Fr. Neubauer: Mignon. — Carantanus: Na pomoč ogroženim bratom! — Fr. Neubauer: Žalostne misli. — Prijateljem zvestobo. — F. K. R.: Ideal. — Krepki: Gorenjec. — Brat s Posavja: Varuj se slabega prijatelja! — Organizacija: Orel-Mladec: Prevzvišenemu bratu — škofu Rožmanu. — Splošne okrožne tekme v l. 1929. — Naše prireditve. — Ton Vin: Orlovsko bratstvo: kritiziramo. — J. Jurač: Znak na prsa si pripnimo... — Po svetu okrog. — Iz kraja v kraj: Gorje pri Bledu. — Sv. Frančišek v Savinjski dolini. — Sv. Križ pri Rogaški Slatini. — Zalec. — Budva v Dalmaciji. — Urednikov radio. — To in ono: Nove knjige. — Slike: Orlovska družina v Gorjah pri Bledu ob 50 letnici Prosvetnega društva pred novim Domom. — Praga: Pogled na mesto. — Praga: Katedrala sv. Vida. — Okrožne tekme ljubljanskega okoliškega okrožja dne 21. aprila 1929. — Slovenski Orli-zmagovalci v Pragi. — Priloga: Predsedniki Slovenske orlovske zveze.

Jože Pirč

Dr. Joža Basaj

Dr. L. Pogačnik

Dr. Marko Natlačen

Prof. J. Ovsenek

Predsedniki
Slovenske Orlovske Zveze

Opalograph original z zaščitno

znamko in orig. potrebščinami

Jamčim za brezhibno delovanje!
Vse potrebščine in nadomestne dele
vedno na zalogi

LUD. BARAGA
Ljubljana, Šelenburgova 6

Specialna mehanična popravilnica
Telefon št. 2980

Šolske zvezke

raznovrstne

poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam
najceneje

Knjigoveznica K. T. D.

v Ljubljani

Kopitarjeva ulica št. 6/II

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA**
LJUBLJANA

KLISARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
BAKROTISK
SVETLOTISK

Prodajalna K. T. D.

H. Ničman v Ljubljani

priporoča

svojo veliko zalogo šolskih in
pisarniških potrebščin. Opozarja
tudi na krasne molitvenike in
vse potrebščine Marijinih družb

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, p. n. z. o. z.

na Miklošičevi c. poleg hotela „Union“

obrestuje

hranilne vloge najugodnejše

Varnost nudijo lastna palača, nad po-
lovica delnic hotela „UNION“, hiše
in zemljišča. — Krediti v tekočem
računu. — Posojila proti poroštvu,
vknjižbi na posestva itd. — Denar se
naloži lahko tudi po pošt. položnicah.

MLADOST glasilo Slovenske orlovske zveze v Ljubljani, izhaja
17. v mesecu. Urejuje dr. Gregor Zerjav, Vodnikov trg 4.
List izdaja konzorcij „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88), Tiska
Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč). — Upravišтво je v Ljubljani, Ljudski
dom (pisarna Društvene nabavne zadrage). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom
(Slov. orl. zveza). — Naroča se: Upravišтво „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. —
Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno;
posamezna številka Din 250. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

USTANOVLJENA LETA 1889

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

GRADSKA ŠTEDIONICA

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

Telefon štev. 2016

Poštni ček 10.533

Stanje vloženega denarja
nad 360 milijonov dinarjev

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter vso davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.